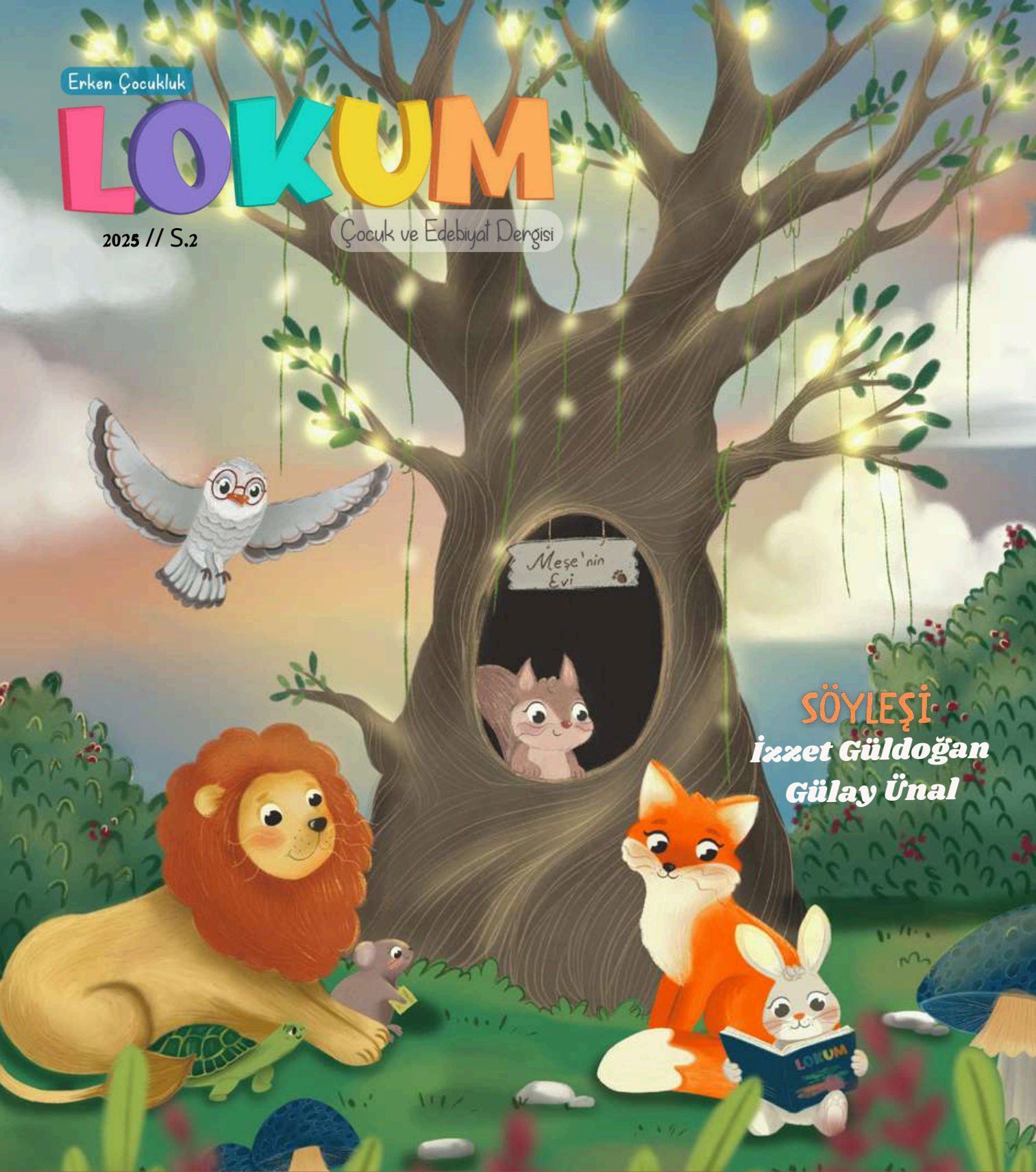

Erken Çocukluk

LOKUM

2025 // S.2

Çocuk ve Edebiyat Dergisi

SÖYLEŞİ
İzzet Güldoğan
Gülay Ünal

Köşe Yazıları: Dr.Ela Sümeyye Seşim, Didem Özkan, Mahide Uysal, Erdoğan Ergin, Azize Köse Arslan,
Nuray Taşçı Öyküler: Nurten Hülya Aktay, Tülay Balyemez, Eda Öztay, Esra Özdemir, Gülay Ünal,
Nilüfer Torun ve Ezgi Avcı Aşır Şiir: Derya Özgenc, Erdoğan Ergin Söyleşi: Tülay Balyemez, Muhammed Aydın

LOKUM DERGİ

2025 - Mart

Genel Yayın Yönetmeni

Erdoğan Ergin

Yazı İşleri Müdürü

Alev Sinoğlu

Editör

Bilge Güven Köse

Seden Erkan Bayrak

Dizgi

Erdoğan Ergin

Kapak Çizim

Hüsna Arslanbay

Son Okuma

Kıvanç Tunçel

Yayın Danışma Ekibi

Derya Özgenc

Didem Özkan

Maide Uysal

Muhammed Aydın

Seden Erkan Bayrak

Okur Temsilcisi

Didem ÖZKAN

dergimlokum@gmail.com

Proje Web Sayfası

www.lokumdergi.com

İletişim

İmtiyaz Sahibi İstanbul Büyükçekmece
Şehit Mehmet Şefik Şefkatlioğlu Anaokulu
adına Erdoğan Ergin'dir.

1 Mart 2025

İÇİNDEKİLER

Köşe Yazıları

Başlarken	Erdoğan ERGİN
Konuk Yazar.....	Dr.Ela Sümeyye SEÇİM
Sayfa Sayfa Büyüyen Çocuklar	Mahide UYSAL
Çocuk Edebiyatında Nitelik	Didem ÖZKAN
Gücüm Hayalimden Geliyor.....	Nuray TAŞCI
Masallar.....	Azize Köse ARSLAN

Öyküler

Güzel Kuğu ve Kıskaç Kurbağa.....	N.Hülya AKTAY
Sincap ve Köstebek	Tülay BALYEMEZ
Zebra ile Çita	Eda ÖZTAY
Minik Kıpır.....	Esra ÖZDEMİR
Leylek ile Gelincik.....	Gülay ÜNAL
Şakacı Tavuk ve Tilkiler.....	Ezgi AVCI AŞIR
Terzi Kuşunun Yuvası.....	Nilüfer TORUN

Söyleşi

İzzet Güldoğan ile Söyleşi.....	Muhammed AYDIN
Bizden Bir Konuk-Gülay Ünal.....	Tülay BALYEMEZ

Şiirler

Minik Ateş Böceği	Derya ÖZGENÇ
Balı Kim Aldı?.....	Erdoğan ERGİN

İki ayda bir yayımlanan ücretsiz Çocuk ve Edebiyat Dergisi.
"Lokum Dergi" Şehit Mehmet Şefik Şefkatlioğlu Anaokulu projesidir.
Lokum Çocuk ve Edebiyat Dergisi'nin PDF formatında yayını
sadece Ş.M.Ş.Ş.Anaokulu web sayfasında bulunmaktadır. İzinsiz
çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve üzerinde değişiklik yapılamaz. Dağıtılan,
çoğaltılan ve değiştirilen içeriklerden işlemi yapan kişi ve kurumlar
sorumludur,

ISSN:

Yayın Adresi

Şehit Mehmet Şefik
Şefkatlioğlu
ANAOKULU

Okuma Sevgisi

Okuma sevgisi; çocuğun gelişiminde duygusal, sosyal ve zihinsel becerilerin temellerini atar. Özellikle erken çocukluk döneminde çocuk kitapları ve dergileriyle kurulan dostluk, onların iç dünyalarını zenginleştirirken merak duygusunu da canlı tutar. Çocuklarımız henüz okuma yazma becerilerini tamamen edinmemiş olsalar da onlara doğru kitapları sunmak, sözlü ve görsel hikâye anlatımlarını paylaşmak, ilk adımları daha keyifli kılar.

Başlarken ERDOĞAN ERGİN

Elbette her çocuğun ilgi alanları, karakter yapısı ve öğrenme stili farklıdır. İşte tam da bu noktada, dergiler ve farklı konulara odaklanan kitaplar devreye girer. Renkli sayfalar, eğlenceli karakterler ve birbirinden ilginç hikâyeler çocukların hayal gücünü harekete geçirir; onlara yeni ufuklar açar.

Çocuk dergileri, sadece basit makalelerle sınırlı kalmayan içerikleri sayesinde küçük okurlara hem bilgi hem de eğlence sunar. Örneğin; bir doğa dergisini inceleyen çocuk, yeni hayvan türlerini keşfederken aynı zamanda doğaya karşı duyarlı olmayı da öğrenir. Bir bilim dergisinin sayfalarında gezinen minik zihinler ise deneylere, keşiflere ve icatlara ilgi duyarak kendilerine özgü projeler üretmeye başlar. Üstelik bu süreçte çocuklar; gözlem yapma, mantık yürütme ve soru sorma becerilerini de geliştirmiş olur.

Kitaplar ve dergiler, çocukların kelime hazinesini zenginleştirirken dil gelişimine de önemli katkıda bulunur. Ayrıca okuma saatleri, aile içi iletişimi güçlendirir. Anne ve babanın çocuğuyla birlikte paylaştığı o sıcak zaman dilimi, gelecekte çok kıymetli anılara dönüşür. Çocuklar kendilerini güvende hissederek duygularını daha özgürce dile getirmeye başlar, bu sayede benlik saygıları da güçlenir. Dahası, okuduğu bir hikâyedeki karakteri model alan çocuğun empati becerisi gelişir ve çocuk başkalarının duygularını anlamayı öğrenir.

Bugün küreselleşen dünyada, yeni bilgilere ve kültürlere ulaşmak için okumanın önemi her zamankinden fazla. Bu yüzden çocuklara mümkün olduğunca zengin içerikli, onların yaş düzeyine ve ilgi alanlarına uygun eserler sunmak çok değerlidir. Çocuğunuzla birlikte bir kitapçıya gidip yeni kitaplar seçmek veya düzenli olarak ilgi çekici çocuk dergileri takip etmek, hem onların geleceğine yatırım hem de ailenizin ortak mutluluğu olacaktır. Böylece minikler, erken yaşta edindikleri okuma alışkanlığını ömür boyu koruyarak her yeni sayfada yepyeni bir dünyaya yelken açmayı öğrenirler.

Erken çocuklukta çocuk kitapları ve dergileriyle kurulan bu dostluk, yaşam boyu sürecek bir öğrenme yolculuğunun kapılarını aralar. Her gün onlarla paylaştığımız birkaç sayfa, aslında geleceğe yapılan en güzel yatırımın ta kendisidir. Bu adımlar, büyük hayallerin temelini oluşturur ve güçlendirir.

Güzel Kuğu ve Kiskanç Kurbağa

Nurten Hülya Aktay

Güzel kuğu narince süzüldü gölün yüzüne,
Herkes hayrandı onun eşsiz zarafetine.
Şarkı söyleyen serçelere eşlik etti neşeyle
Eğlenceli dans figürleri yaptı kıyıdaki bitkilerle.
Yardıma koştu ağlayan karıncanın aceyleyle,
Kanadının ucuyla sildi gözyaşlarını merhametle.
Karşı taraftan izliyordu kızıl kurbağa gözlerinde öfkeyle
Neden beni de herkes bu kadar sevmiyor diye söylene söylene.
Onun kadar güzel olsam keşke ben de
Herkesçe sevilirdim o zaman, dedi kendi kendine hasetle.
Elbet vardır bu işin bir sırrı diye düşündü haince
O sırrı bulup çıkarmazsam bana da kızıl kurbağa demesinler
bundan böyle.
Başladı her yerde zarif kuğuyu takibe sinsice
Aklınca güzellik ve sevilmesinin sırrını çözecekti böylece.
Çalıkların arasına sıkışmış uğur böceğini kurtarmak için
çabalarken azimle.
Çırpınıp duran kuğu birden kızıl kurbağayla geldi göz göze
Kurtuluşunu kutlamak için uğur böceği sarılırken ona sevgiyle.
Kızıl kurbağa ortadan kayboluvermişti sessizce
Gümüş balıklarla zıplamaca oynarken güle güle.
Yine kızıl kurbağa çarptı yan taraftan gözüne.
Haydi, gel sen de eğlen bizimle
Demek için döndüğünde yoktu deminki yerinde
Kızıl kurbağayla tekrar göz göze geldiğinde
Kelebeklerle kanadım sende oynuyorlardı göklerde
Hayırdır kurbağa kardeş bir derdin mi var paylaşmak istediğin
benimle?
Nereye gitsem ne yana dönsem karşımda beliriveriyorsun
birdenbire.
Ne derdim olacak benim seninle
Diye cevapladı çatık kaşlar ve kızgın bir sesle.
Herkes sana hayran bir de çok güzelsin üstüne
Sırrını çözünce yerine geçeceğim kendine çok güvenme.
Hiçbir sırrım yok dostum dedi bir gülümsemeyle

Sevgi, saygı ve iyi niyetle yaklaşımdan başka herkese.
Kızıl kurbağa onu dinlemeye yanaşmadı bile
Kızgınlıkla uzaklaştı yanından söylene söylene.
Göl kenarındaki yosunlara takıldı gözü birdenbire
Kuğuyu onlardan yerken görmüştü, izlerken gizlice.
Sürmeye başladı yosunları kafasına, gövdesine, her yerine
Kesin bunlarla güzelleşiyorsun ,
sonunda sırrını çözdüm senin de.
Ne yapacaksın bakalım senden güzelini karşında görünce.
Daha sürmeyi yeni bitirmişti ki o da ne
Bütün vücudu kabarıp iyice çirkinleşti üstüne.
Kuğu kardeş yardım et çirkinleştim iyice
Üstelik her tarafım kaşınıyor delice.
Hemen suya dal vakit kaybetmeden her tarafını temizle
Zehirli yosun onlar ,beklersen düzelemezsin bile.
Kuğunun yardımıyla arındı tüm yosundan güzelce
Mahcup gözlerle dikildi karşısına işi bitince.
Çok üzgünüm ne olur affet beni, dedi titrek bir sesle
Gerçek güzellik içten geliyormuş, zor
yoldan da olsa öğrendim bunu ben de.

Sincap ve Köstebek

Tülay Balyemez

Bir gün sincap Pali kovuğundan çıktı dışarı.
Her yer bembeyaz karla kaplanmıştı baştan aşağı.
Ailesi ile birlikte palamut toplayacaklardı.
Topladıkları palamutları bir bir saklayacaklardı.
“İşte!” dedi Sincap Pali 1, 2, 3, 4, 5, 6 bu da 7. Bu palamutlar beni
kışın besleyecek belli ki.
“Nereye saklasam... Nereye saklasam...” diye taradı gözleriyle
her yeri.
Karla kaplı ağaçların diplerine tek tek gömdü hepsini.
Bir de baktı önünde bir köstebek 7.palamudu almış gidiyor.
“Heyy!” dedi seslendi. “O palamutları ben sakladım senin değil
ki.”
Hayır, dedi Köstebek “ Ben buldum onları, hepsi benim.” dedi
koştu gitti.
Kovuğuna vardığında artık akşam olmuştu. “Anne!” dedi
neşeyle “Palamutlarımı sakladım güzelce. Birisini Köstebek aldı
sormadı bile.”
Annesi onu tebrik etti. “İzin olsa doğrusu bu olurdu.” dedi.
Umarım palamutların yerlerini unutmayız, kışın aç kalmayız”.

Günler geçti; kovuktaki cevizler, palamutlar bitti.

“Anne!” dedi Sincap Pali, “Gidip benim palamutları almanın zamanı geldi.”

Çıktı kovuğundan gitti ormana. Karları eşeledi durdu, ağaç köklerini kokladı. “Yok yok yok...” dedi.

Bulamayınca yattı kaldı karın üstünde.

Bir ses duydu bakındı. Köstebek tam yanındaydı. Bir köşede büzülmüş ağlıyordu.

“Ne oldu Köstebek neyin var?” diye sordu dostça.

“Yuvam karla kaplandı kaldım dışarıda.” dedi köstebek.

“Sen üzülme. Gel beraber karları kaldıralım. Seni yuvana ulaştıralım.”

Başladı Köstebek kazmaya, sincap karları toplamaya.

Kısa süre içinde açtılar yuvayı. Köstebek artık kış uykusuna hazırdı.

Teşekkür etti sincaba, sonra da özür diledi pişmanlıkla.

O da yardım etti palamutları bulmasına.

Toprağın altında kokladı, kokladı... 1,2,3,4,5,6 İşte bu da 7. dedi önceden aldığı palamudu geri verdi.

Tüm palamutlar bulunmuştu. Sincap ile köstebeğin keyfine diyecek yoktu.

Huzurlu bir kış geçirmeye artık onlar da hazırdı.

Yazar İzzet GÜLDOĞAN ile Söyleşi

Muhammed Aydın

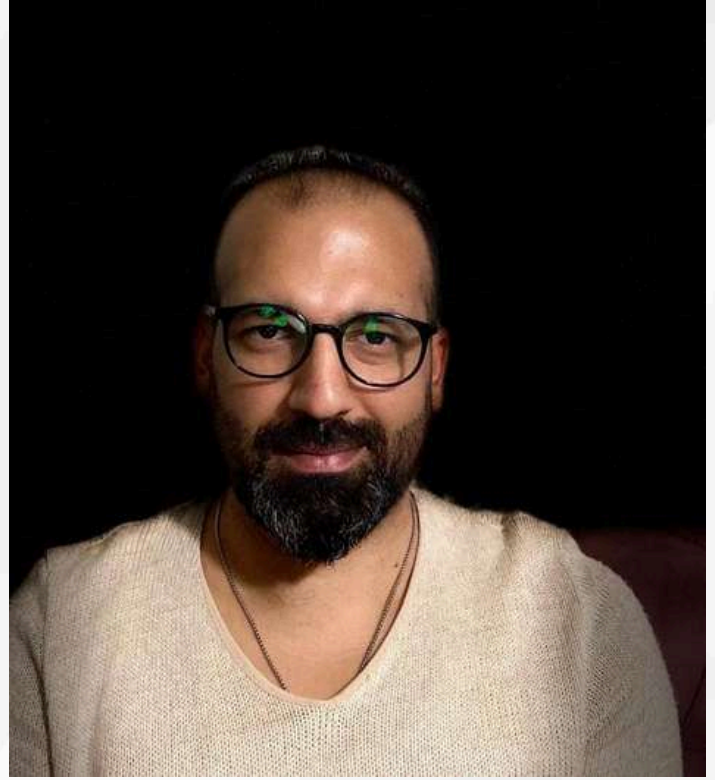
Lokum Dergimizde bu ay Karahindiba ve Tıkır Tıkır Merdiven kitaplarının ardından şimdi de “Benim Küçük Evim” kitabıyla çocuklarla buluşan eğitimci-yazar İzzet GÜLDOĞAN konuğumuz oldu. Hem öğretmenlik hem yazarlık hem de çocuklar ve kitaplar üzerine keyifli bir söyleşi gerçekleştirdik.

Aslında alanımızda bilinen bir öğretmensiniz ama bir de kendinizden duymak isteriz. Kimdir İzzet Öğretmen?

Yarı köylü, yarı bildiğimiz 90'lı yılların mahalle çocuğu, “Tommiks , Ten Ten, Türkiye Çocuk, Bilim Çocuk” dergileriyle büyümüş Anadolu insanıyım diyebiliriz kısaca. 1 Doruk, 3 kitap babasıyım, öğrencilerimin ihtiyaç duyduklarında başvurdukları eğitim rehberiyim.

Öğretmenliğinizin ve çocuklarla hep iç içe olmanızın yazarlığınız üzerindeki etkileri ve yazarlığınıza katkıları nelerdir?

Sirius, tüm medeniyetlerin ilginç şekilde en çok önem verdiği yıldızdır. Sanırım çocukluğum ve çocuklar da benim Siriusum ve hayatıma hep yön verdiler. Onlarla iç içe olmak, hayatı ve dünyayı keşfetmelerine rehberlik etmek beni hep canlı ve güncel tutuyor. Sanırım her an önümüzde olan ama görmediklerimizi; basit deyip geçtiklerimizi çocuklar sayesinde bir öğretmen, bir baba en önemlisi bir insan olarak görmemi sağlıyorlar. Hayatımın baharatları gibiler, çeşit çeşit çeşniler üretmeme her zaman vesile oluyorlar. Öğretici olmaktan ziyade bir kılavuz veya rehber olmak çok daha keyifli. Öğretmen sözcüğünün kökü üzerine çok kafa yormuştum öğretmenliği tercih etmeden önce ve beni şu başlangıç çok etkilemişti; Öğretmen “ög”den gelir, ög ise; akıl, anlayış demektir. Ben o anlayış kelimesinin içini çocuklar sayesinde doldurmaya çalışıyorum.

İlk kitabınız Karahindiba’da sabır üzerine çok güzel bir öyküye daldık Mavi Şapkalı Çocuk’la. İkinci kitabınız Tıkır Tıkır Merdiven ile de Doruk’un korkularını nasıl yendiğine şahit olduk. Kısa bir süre önce de yeni kitabınız “Benim Küçük Evim” çocuklarla buluştu. Yeni kitabınızdan ve ortaya çıkış hikâyesinden bahseder misiniz?

Şu anda içinde bulunduğumuz kuşağın yaşadığı en büyük felaketlerden biri olan pandemi sürecinde evde kalmanın, duvarlar arasına sıkışıp, teknolojiye sarılmanın elzem olduğu bir süreçte benim dışarı ile bağımı koparmayan en büyük ilgi alanım “karavan”lar oldu. Karavan hayatı, karavan yapımı, karavan seyahatleri vs. Temel ilgi alanım haline geldi, tabii bu süreç de babamın rahatsızlığı nedeniyle evimden uzakta kalmam gereken bir durumla birleşince, hayatla umut bağlantımı devam ettirdiğim yegane bir ilgi alanına dönüştü. Zaman zaman karavan yaşamını deneyimledik ailemle, karavanda yaşayan insanlarla, dostlarımızla keyifli sohbetler yaptık ve bu süreçte karavan yaşamının artıları ve eksileri üzerine bir kitap yazmam gerektiğini düşündüm. İlk kararımı İzmir’de meşhur karavan kamplarından biri olan Hippo Camping’de vermiştim, Anılba’nın tabiri ile ilk karalamamı bu kampta yaptım. İnanılmaz keyifli bir süreçti.

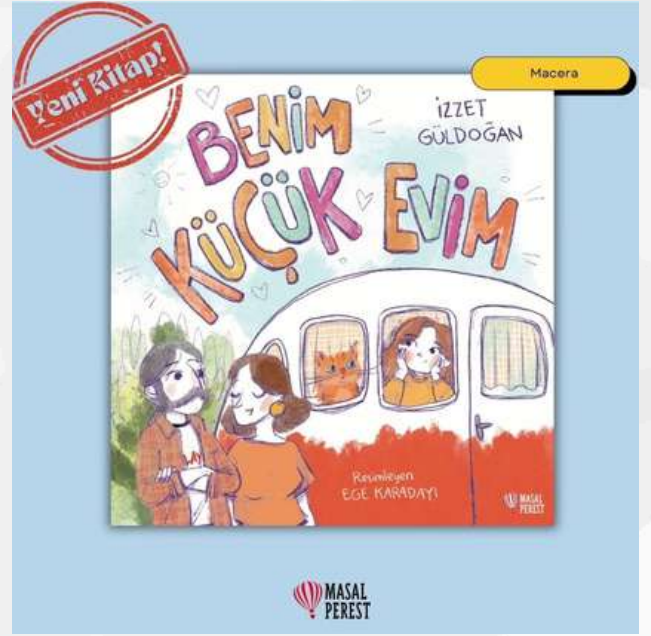
Peki, bir öğretmen olarak sınıfınızda öğrencilerinize okuyacağınız kitapları seçerken nelere dikkat edersiniz ve nitelikli kitapta olması gereken özellikler sizce nelerdir?

Benim için bir kitapta en önemlisi çocukla bağ kurabilecek etkileşimli okumayı gerçekleştirebileceğim imkânlar sunuyor mu. Raftan bir kitap alıp rastgele bir okuma yapmıyorum. Son Bologna Kitap Fuarı’na gittiğimde illüstrasyonların detaylarını daha iyi anlamaya ve seçici olmaya başladığımı fark ettim. İyi bir resimleme okul öncesinde oldukça etkili. Dil, medeniyetin temelidir ve dilin akıcılığı önemli. Kopuk üslup ve andan ana ani geçişler bende kitabın okunurluğunu oldukça azaltan olumsuz durumlar. Geçenlerde bir kitap fuarında gezerken iki yetişkinin sohbetine denk geldim, bir resimli çocuk kitabına bakıyorlardı ve belli ki hediye olarak alacaklardı. Kitabı incelemeyen, arka kapak açıklamasını okumadan, 3 saniyelik ön arka bakışlar ve üzerindeki resimlerden hemen bu uygun deyip aldıklarına şahit oldum. Oysaki aldıkları kitap, mitoloji tarihinde karanlık yaratıkların çizimlerini anlatan yetişkin kitabıydı. Muhtemelen eve gidince fark edeceklerdi. Müdahale edip uyardım tabii ki ancak bu olay bende, küçük çaplı bilinçlendirme çalışmaları yapılması gerektiği fikrini uyandırdı. Bu olaydan sonra okulumda kitap kulübü kurarak çalışmalar yapmaya başladım ve fena ilerlemiyor.

Lokum Dergi’de sizi daha önce konuk etmiştik. Şimdi resimlemelerinde yapay zekâ da kullanarak daha yenilikçi bir formatla tekrar yayın hayatına başladı dergimiz. Lokum Dergi hakkındaki düşüncelerinizi ve dergimizin alana sağladığı katkılar konusunda görüşlerinizi de bir meslektaşımız olarak alabilir miyiz sizden? Ve gelişen teknolojiyle beraber sizce yapay zekâ ve farklı teknolojilerin çocuk edebiyatı alanına etkisi nasıl olacak?

Benim için çalışmalarınızı takip etmek büyük keyifti açıkçası ve derginin tekrar başlayacağını duymak o heyecanı tekrar uyandırdı bende. özellikle alandan meslektaşlarımın olması apayrı bir keyif. Derginin her sayfasını çayımı, kahvemi yanıma alarak en ince detaylarına kadar okuyordum. Yeni sayılarınızı da bu keyifle okuyacağımdan eminim. Verilen emek, özverili çalışma, harcanan zaman çok kıymetli gerçekten. Bu konuda tüm ekibi tebrik ediyorum. Kendi yoğunluğuma dalıp kaçırdığım eserleri bulmanın yanında, farklı bakış açılarıyla yazılmış kısa hikâyeleri de çok sevdim. Çocuk yazını alanında yapılan en güzel çalışmalardan biri olduğunu düşünüyorum, yer yer çocukluğumun “Türkiye Çocuk, Kırmızı Balon” dergilerinin tadını alıyorum. Yeni formatı heyecanla bekliyorum.

Yapay zekânın, “insan yazar”lardan daha hızlı içerik oluşturacağına kuşku yok ancak bir kitabı elime alıp okumanın keyfi tabii ki bambaşka. Bu nedenle hâlâ, Meraklı Minik, Bilim Çocuk gibi dergilerin aboneliklerini devam ettiriyorum ve oğlumun bu duygudan vazgeçmesini istemiyorum açıkçası. Farklı açılardan bakınca artıları ve eksileri olduğu muhakkak. Yapay zekânın; hızıyla bizim gibi metin yazarlarının yaratıcılık, strateji ve optimizasyona daha fazla odaklanmamızı sağlayacağı kanaatindeyim. Geçenlerde bir yapay zekâ ile 5 yaşındaki çocuğun diyaloguna rast geldim ve gelecek ile ilgili yargılarım, Asimovun kitapları ile

uyuşmaya başladı diyebilirim. Kağıt yokken sözlü edebiyat vardı, kağıdın icadıyla yazılı edebiyat hızla ilerledi belki de şimdi sıra yapay zekâ edebiyatındadır. Burada göz önünde bulundurulması gereken birçok detay incelenmeli. Henüz yasalarla korunan bir somut yaklaşım olmaması önümüzü görmemizi zorlaştırıyor açıkçası. Telif hakkı ihlalleri, gerçek ve sanal ilişkisi uzun tartışma konusu.

Son dönemde alanımızda pek çok kitap çıkıyor. İçlerinde çok değerli kitaplar olduğu gibi maalesef niteliksiz kitaplar da çok yaygın. Bu açıdan anne ve babalara ne gibi sorumluluklar düşüyor?

Süreçte Bahar ERİŞİN dediği gibi: “Her çocuk kendi hızında ilerler, lütfen ittirmeyiniz.” Çocuğa görelilik önemli bence. Sosyal medyanın pazarlama mantığında etik yargılara güvenmek pek mantıklı değil. Bu nedenle önce kendilerinin okumaları gerektiğini, yeri geldiğinde eleştirileri okumalarını tavsiye etmekle beraber; gerek kitabın alındığı alışveriş siteleri gerekse sosyal medya paylaşımlarındaki yorumlara çok fazla itibar etmemeleri gerektiğini düşünüyorum.

Sadece yabancı yazarlara veya popüler yayınlara odaklanması, çocuk yayınları üzerinde geniş çemberi oldukça daraltmaktadır. Bence küçük bir araştırmayla birçok Türk yazara veya yazar adayına da şans vermeleri gerektiğini düşünüyorum.

Her ebeveyn; en yakınındaki kütüphane, kitabevi vb. yerlere çocukları ile gitmeli ve buralara üye olmalıdır. Kütüphanelerde sınırsız yayın ve geniş seçenekler bulmaları daha kolay olacaktır. Kitap alışverişlerinin sınırlı mağazalarda yapılması, okuma çeşitliliğini kısıtlamaktadır.

Akademisyen bir arkadaşım ikizlerine sadece bilim yayınları yapan bir yayın evinden kitaplar alıyordu. Kendisini ziyaret ettiğim bir gün ikizlerin okuduğu kitapları inceledim ve neden çeşitlilik yok diye sordum. O da bana hiç dikkat etmedim ben genelde bilimsel yayınlar tercih ediyorum, diye cevap vermişti. Bazen kendi yaşantılarımız ve beklentilerimiz çocuklarımızın kişilik ve tercihlerini de etkiler. Bence ebeveynler çocuklara tercihlerini sormakla başlayabilirler. Okumayı bir eğlence, bir araç olmaktan çıkarıp yaşamın gereği haline getirmemiz gerekiyor. "Bu arada unutmadan 3 kitabımı da hediye ettim tabii."

Bugüne kadar okuduğunuz çocuk kitapları içinde en çok etkilendiğiniz kitaplar nelerdir ve yazarlar kimlerdir? Ayrıca beğenerek takip ettiğiniz yazar ve çizerler kimlerdir?

Bu benim için çok zor bir soru. Hayatım boyunca yazan herkese hayranlık duydum ama kesinlikle Leo Lionni birinci sırada. Bu aralar Latin Amerikalı yazar ve çizerleri daha yakından takip ettiğimi söyleyebilirim. Mark Janssen'e ayrı parantez açabilirim, bu aralar onun illüstrasyonları fazlasıyla beni tatmin ediyor. Neruda'ya olan hayranlığımı çevrem bilir ve onun hemşerisi Paloma Valdivia, çoğunlukla sınıfıma konuk olur. Kendisiyle Bologna'da tanışma ve sohbet etme fırsatı bulmuştum ve kitaplarımı imzalamıştı. Bu açıdan çok değerli. Aynı şekilde Hervé Tullet' te tanıştığım yazarlar arasında.

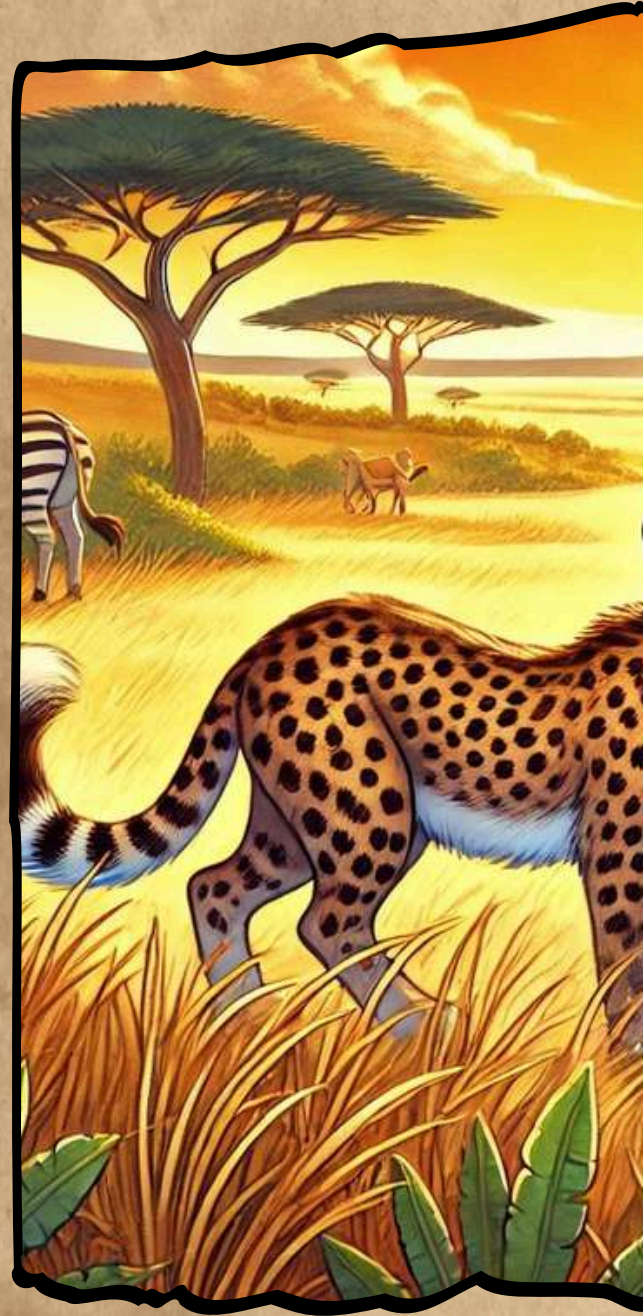
Son olarak Lokum Dergi takipçilerimize iletmek istediğiniz bir mesajınız var mıdır?

Değerli okurlarınıza naçizane tavsiyem, pazar günlerini lokum dergisiyle şenlendirmeleri olacaktır. Harika bir kadro ve bizden birilerinin karşılıksız emeği her zaman çok keyifli olacaktır ve tabii ki Türk yazarlara da fırsat vermelerini tavsiye ediyorum çünkü verilen emek oldukça fazla ve oldukça nitelikli çalışmalar mevcut. Çünkü önüne bakmayan ufka baktığında sadece güneş ne kadar da uzak, der. Herkesi saygıyla selamlıyorum.

Zebra ile Çita

Eda Öztay

Afrika'da bir gün, çöl sıcağında,
Zebra susuz kalmış.
Bacakları yorgun, dili damağında,
Çare arıyormuş susuzluğuna.
Yanına gelmiş hızlı mı hızlı bir çita,
"Ne derdin var, dostum?" diye sormakta.
Zebra bakmış ona umutla,
"Su lazım bana ama çok uzaklarda."
Çita demiş: Ben koşarım, bekle sen,
Bulurum suyu, giderim hemen.
Fırlamış uzaklara uçarak,
Yardım için hızını hiç sakınmayarak.
Gün batarken dönmüş su dolu bir tasla.
Zebra içmiş suyu, teşekkür etmiş ona.
Zebra ve çita dost kalmış böylece,
Birlik olmuşlar her zaman.

Minik Kıpır

Esra Özdemir

Minik bir Kangal'dı bizim Kıpır.
Yerinde duramazdı kıpır kıpır.
Her sabah ilk işiydi kahvaltı,
Gücünü bir an evvel toplamalıydı.
Beklemekteydi koyun arkadaşları.

Koyunları takip etmek zorunluydu.
Bu iş de aman ne kadar yorucuydu.
Gün sonunda eve dönmeye bile hâli yoktu.

Kıpır'ı akşam düşünceler sardı.
Bu işi belki de yapamayacaktı.
Canım babam ne de dayanıklıydı .
Onu düşüncelerden ayıran yine babasıydı.

“Pek düşüncelisin benim Kıpır’ım .
Bugün oldukça yorulmuş olmalısın .
Minik ayakların ve henüz kısa bacakların .
Güçlendikçe kendinle gurur duyacaksın.

Sesin daha gür çıkacak,
Boyun oldukça uzayacak,
Genç bir Kangal olduğunda
Koyunlara kimse dokunamayacak .

Sen olacaksın liderleri,
Koşmayacaksın o zaman ileri geri.
Endişeli düşüncelerin yerini
Tecrübelerin alacak ve herkesin sana olan güveni...”

Canım babam, dedi içinden Kıpır
Ne kadar da çok şey biliyor.
Bazen zor gelse de asla pes etmemem gerekiyor...

Yatağına uzandı yorgun Kıpır.
Gözleri mutlulukla kapandı.
Renkli rüyalara daldı .
Rüyasında genç bir Kangal’dı...

“Söz ola kese savaşı,
Söz ola kestire başı,
Söz ola ağulu (zehirli) aşı,
Yağ ile bal ede bir söz.”

Yunus Emre

Dr. Ela Sümeyye Seçim

Kelimelerin gücünü küçücük yaşlarımdan itibaren fark etmek hayatımı derinden etkiledi. Zihin tarlama ekilen bir tohum gibi kelimelerle olan bağım, zamanla köklenip büyüdü. Bu tohum okuduklarım, yazdıklarım, söylediklerim ve söyleyemediklerimle; öğretmenlerim, öğrencilerim, gezdiğim yerler ve deneyimlerimle beslendi. Yukarıda yer alan dörtlük, bu kaynaklardan sadece biri. Ortaokuldaki Türkçe dersimizde ezberlemiştim bu dörtlüğü. Kelimelerin zehirli bir yemeği bal edecek ve hatta savaşları sonlandıracak güçte olması küçücük yaşlarımda çok etkilemişti beni.

Bazen mutluluktan, bazen üzüntüden, bazen de içinden çıkılmaz sandığımız durumları yaşarken kelimelere sığınırız. Bazen de “Keşke tam olarak bu anı yansıtan, çözen, değiştiren sihirli kelimelerim olsa” deriz. Bu sihirli kelimeleri çocuklukta öğrenir, kelimeler arasındaki büyülü bağları o yaşlarda kurarız. Peki, çocuklarımızın bu bağları kurması için biz yetişkinler ne yapabiliriz?

Öncelikle ev ortamımızı kitaplarla zenginleştirebiliriz. Çocuğun kitaplarla dolu bir ortamda büyüyüp yeni bilgilere merak duyması, onun zihin dünyasını geliştirecektir. Kitaplar, çocuğun paralel evrenlere adım atmasını sağlayan birer portal gibidir. Kitabın kapağını açmak, onun hayal gücünü kullanmaya başlamasını sağlar. Bu nedenle evimizde farklı yazılı materyaller bulundurmak, çocuklarımıza yeni kapılar açar. Son dönemde popüler olan sessiz kitaplar, bu materyallerin bir örneğidir. Sessiz kitaplar, olay akışını görsellerle anlatan kitaplardır. Çocuk, okuma-yazma bilmeden bu kitapların görselleri yardımıyla hikâyeyi anlatabilir.

Kitaplar dışında dergiler, broşürler, afişler, gazeteler, el ilanları ve restoran menüleri de erken okuryazarlık becerilerini destekleyen materyallerdendir. Çocukları kitaplarla tanıştıran yazarlarından, çizerlerinden ve yayınevlerinden bahsedebiliriz. Metinlerin birisi tarafından yazıldığını, görsellerin birisi tarafından çizildiğini öğrenen çocuk, yazarlık ve çizerlik gibi meslekler hakkında farkındalık kazanır. Çizerin stilini fark eden çocuk, zamanla sadece resimlere bakarak kitabın çizerini tahmin edebilecek bir sanatsal algı geliştirir.

Yayınevi bilgisi, çocukların yayınevlerinin ne iş yaptığını anlaması için bir fırsat olabilir. Özellikle okul öncesi dönemde gelişen erken okuryazarlık becerilerinden biri olan görsel okumayı yayınevlerinin logoları aracılığıyla kazandırabiliriz. Her yayınevinin kendine özgü bir logosu vardır. Çocuklara kitaplar verip yayınevlerine göre gruplamasını isteyebiliriz. Sonra hangi yayınevinden daha fazla kitap olduğunu anlamak için bir grafik oluşturabiliriz. Bu etkinlik, gruplama ve grafik becerilerini geliştirirken görsel okuryazarlığı da destekler.

Halk ve çocuk kütüphanelerini aktif kullanabiliriz. Kütüphaneler, çocuklara ve ailelere yönelik pek çok ücretsiz etkinlik sunar. Kitaplarla dolu bir ortamda güvenli bir şekilde sosyalleşme ve eğlence ihtiyacını karşılayan çocuk, bilinçaltına kitaplara dair olumlu bir imge yerleştirir. Bu sayede okuma-yazma serüveninde kendisini yalnız hissetmez ve bu serüvene daha hevesle atılır.

Günlük rutinlerimize kitap okumayı dahil etmeliyiz. Çocuklar rutinleri sever; çünkü rutin, belirsizlikten kurtuluştur. Ev içerisinde belirli rutinelere sahip olmak, çocuğu güvende hissettirir. Ayrıca, çocuklar gelişim ve öğrenme süreçlerinde rol modellere ihtiyaç duyarlar. Kitap okuyan çocuklar yetiştirmek istiyorsak kitap okuyan yetişkinler olmalıyız. Büyüklerimiz ne demiş: Görgülü kuşlar, gördüğünü işler.

Kelimeler; zihnimizi ve düşünce yapımızı şekillendiren, ruhumuzu besleyen ve dünyaya bakışımızı aydınlatan birer fener gibidir. Karanlıkta yolumuzu bulmamıza yardımcı olan ışık hüzmeleri, en çetin fırtınalarda bile bizi koruyan sığınaklardır. Kelimelerin gücü, kökleri derinlere uzanan bir ağaç misali hem bireysel hem de toplumsal hayatımızın temelini oluşturur. Bugün erken yaşlarda kelimelerin sihirli dünyasında kaybolan çocuklar, yarın bu sihirle hem kendi dünyalarını hem de başkalarının dünyalarını güzelleştireceklerdir. Bu sebeple okuyalım ve okutalım sevgili okur. Okuyalım ki dünyanın iyiye gidişinde ufacak da olsa katkımız olsun.

Leylek ile Gelincik

Gülay ÜNAL

Leylek sıcaklar başlayınca göç etti,
her zamanki güzel diyarlara.
Her geldiğinde bakmaya
doyamazdı, yemyeşil kırlara ve ağaçlara.
İlk işi geçen yıl
yerinde bıraktığı yuvasını kontrol etmek oldu.
Dere kenarındaki kaya
üzerinde, evinden eser yoktu.
Şimdi yuvasını yeniden
yapmak için çalı çırpı toplamalıydı.
En güzel dallar derenin
yavaş aktığı düzlükte vardı.
Açtı kanatlarını
kocaman, süzüldü dümdüz ovaya.
Her yeri kaplamıştı,
dedi mis kokulu papatya.
Gördüklerine inanamadı,
bu manzara bir kabus olmalıydı.

Bunca atık malzeme hangi
akla hizmet etrafa saçılmıştır?
İşte tam da o sırada
karşılaştı Umursamaz Gelincik ile.
Kızgın ama bir o kadar
kendinden emin sesiyle:
Söylesene bana neler
oluyor buralarda?
Nasıl kıydılar bu
malzemeleri buralara atmaya.
Gelincik şöyle bir
etrafına bakındı umursamaz bir tavırla.
Kızacak ne vardı
anlamadı bu manzara karşısında:
Çöpler çöplüğe atılır
sen bilmez misin?
Buna da diyecek lafın
vardır senin kesin.

Şakacı Tavuk ve Tilkiler

Ezgi Avcı

Ninem masal anlattı, masalı bardağa kattı. Ben içtikçe masalı, masal birden canlandı. Sayfadan tilki atladı, ninemi kovalamaya başladı. Hep beraber dinleyelim, tavuğun ve tilkilerin masalını. Şakacı mı şakacı bir tavuk geziniyormuş tilki yuvasının etrafında. Türlü türlü şakalar yapıyormuş tilkilere. Tilkiler korkuyla kaçıyormuş sağa sola. Bir gece tavuk uyumamış yine. Nasıl bir şaka yapsam da tilkileri korkutsam diye düşünmüş taşınmış. Eline kocaman bir fener almış, yaklaşmış yavaşça tilki yuvasının yanına. Ellerini kaldırmış, kocaman gölgeler yapmış. Sesini değiştirmiş üstelik, bir de bağırmağa başlamış: Ben kocaman bir canavarım, fırında tilki yemeğine bayılırım! Tilkiler bir korkmuşlar bir korkmuşlar. “Eyvaaaah!” diyerek bağırmişlar. Tavuk kıs kıs gülerək dönmüş kümesine. Tilkiler ise korkudan sabaha kadar uyuyamamışlar. Sabah olunca tavuk cebinde feneri ile tilki yuvasının yanına gitmiş. Tilkilerin hepsi gündüz vakti uyuyormuş. Tavuk kahkaha atmaya başlayınca tilkiler bu sese paldır küldür uyanmış. Kimisinin uykusuzluktan gözü şişmiş kimisi korkudan tir tir titremiş. Ne bu haliniz, demiş tavuk. Yoksa gece uyumadınız mı? Bir canavar geldi, demiş tilkiler. Az daha bizi fırına atıp yiyecekti! Vah vah diyerek uzaklaşmış tavuk, gizli gizli gülmeye devam ederek. Gece olunca tavuk yine gizlice gelmiş tilki yuvasının yanına. Cebinde feneri eksik olur mu hiç! Ellerini kaldırmış, kocaman gölgeler yapmış. Sesini değiştirmiş üstelik, bir de bağırmağa başlamış: Ben kocaman bir canavarım, fırında tilki yemeğine bayılırım!

Tilkiler korkudan sağa sola kaçışmışlar. Yine geldi o canavar, demişler. Tavuk kıs kıs gülmüş yine. O sırada yavru tilkilerden biri kocaman gölgeyi tavuğun kanadına benzetmiş. Tüm cesaretini toplayıp yuvanın kapısına yaklaşmış. Dışarıya baktığında kahkahalar atarak uzaklaşan tavuğu görmüş. Gördüklerini tüm tilkilere anlatmış. Sonunda tilkiler anlamışlar küçücük bir gölgeden korktuklarını. Bir şaka da biz yapalım demişler. Tavuğun kümesinin yanına güneş batmadan saklanmışlar. Tavuk güle oynaya dönmüş kümesine. Tam iştahla buğdayları yiyeceği sırada "takur tukur, takur tukur" sesler duymuş. Hepsinin elinde birer tane mum, hep bir ağızdan bağırılmışlar; Ben kocaman bir canavarım, tavukları uzaya çıkarırım! Tavuk sesleri duyunca bir korkmuş, bir korkmuş! Hemen elbise dolabının içine saklanmış. Tir tir titriyormuş korkudan. Sesler yaklaşmış da yaklaşmış. Sonunda elbise dolabının önünde kocaman bir gölge olmuş. Dayanamamış tilkiler gülmeye başlamışlar. Tavuk, tilkileri ve tilkilerin elindeki mumları görünce rahatlamış. Yavru tilki konuşmaya başlamış. Bu da sana ders olsun, üzme kimseyi kötü şakalarınla. Bir gün sana da yaparlar kötü bir şaka. Tavuk yaptığı hatayı anlamış. Şaka yapmayı çok sevdiği için şaka yapmaya devam etmiş ama kimseyi üzmeden ve korkutmadan.

Terzi Kuşunun Yuvası

Nilüfer Torun

Terzi kuşu o sabah erkenden kanatlanmış.
Bitki liflerinden bir yuva yapacaktı.
Çünkü yumurtlama vaktine azıcık süre kalmış.
Örümcekler merakla onu seyrediyormuş.
Bizim kuş böbürlenip tüylerini kabartmış:
Hıh, demiş benim yuvam çok da sağlam olacak,
Sizin ağlarınız gibi hemen dağılmayacak!
Terzi kuşu gagasıyla yaprakları delmiş,
Tam dikmeye başlarken bir rüzgâr çıkıvermiş.
Rüzgârın şiddetinden bütün ipler dağılmış
Terzimiz boynunu büküp hüznle bakakalmış,
Yaşlı örümcek ağından aşağılara sarkmış,
Demiş çok geçmiş olsun sana, neler geldi başına,
Yukarıya tırmanıp varmış arkadaşlarına,

Demiş; bu kuşun yavruları bu yakında doğacak,
Biz yardım etmez isek hepsi yuvasız kalacak.
Örümcekler yok demiş, o bizi beğenmedi
Karşımıza geçip bir güzel böbürlendi.
Terzi kuşu ağlamış, söylediklerine ne çok da
pişman olmuş.
Örümcekler ağ örüp terzi kuşuna vermiş.
Bizim kuş çabucacık hemen yuvasını dikmiş.
Birkaç gün sonra yavrular çıkagelmiş,
Anne kuş örümceklere çok çok teşekkür etmiş,
Yaşlı örümcek yavruları ziyarete gelmiş,
Demiş; Gözün aydın olsun, yuvan hiç
bozulmasın.
Bir daha kimseleri küçük görmeyesin sakın.

BİR KONUK

Tülay Balyemez

Merhaba Sevgili Okuyucularımız. Bu sayımızda, kalemi neşeli ve akıcı, “Şingir Şingir da Gezerim” kitabının değerli yazarı ve Lokum Dergi'nin devamlı yazarlarından Kıymetli Gülay ÜNAL ile sohbet ettik. Bu keyifli söyleşimizin tadını çıkarmanızı umarım. Keyifli okumalar.

Merhaba Sevgili Gülay, Hoş geldiniz. Sizi Lokum Dergi'nin daimî yazarlarından biri olarak tanıyoruz. Bize biraz kendinizden bahseder misiniz?

Hoş buldum. Ben Gönen'de doğdum. (Ömer Seyfettin'in de böyle bir cümlesi var ve Gönen girişinde yazar.) İlkokul, ortaokul, lise öğrenimimi Gönen Balıkesir'de tamamladım. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesinde en büyük hayalim olan Anaokulu Öğretmenliği bölümünü okudum. 2000 yılında buradan mezun oldum ve aynı yıl atandım. O zamanlar atanmak çok daha kolaydı. Sırasıyla, Zonguldak ve Susurluk'ta devlet okullarında çalıştım. Şu an Balıkesir merkezde bir ilkokul bünyesinde yer alan ana sınıfında Okul Öncesi Öğretmeni olarak çalışmaktayım. Kendimi geliştirmeyi çok severim. Eğer bir şeyi gerçekten istiyorsam da ne yapar eder ona ulaşana kadar çalışırım.

Sizi çocuklar için yazmaya yönlendiren şey neydi? Bu fikir nasıl ortaya çıktı?

Yazma hayalim liseden beri vardı. Hatta o yıllarda yazdığım öykü ve şiirlerim mevcut. Arada şiirler yazmaya da devam ettim o zamandan bu yana. Çocuklar için yazmaya gelince pandemi ile birlikte bu alanda online eğitimler araştırmaya başladım. Sonrasında Erdoğan Ergin Atölyeleri ile buluştum. Ve hâlâ da devam ediyor. Devamında da bu alanda birçok kişiden online eğitimler aldım. Farklı atölyelere katıldım. Çocuklara yazmak bana eğlenceli geliyor. Esprili bir dil kullanmak, çocukları okurken gülümsetmek çok keyifli. Bu sebeple de çocuklara yazmak daha çekici geliyor ama ilerleyen zamanlarda bölüm kitapları da yazmak istiyorum. Neden olmasın?

“Şingir Şingir da Gezerim” kitabınızı elinize aldığınızda ne hissettiniz?

Mutluluktan ağladığımı itiraf ediyorum. “Şingir Şingir da Gezerim” kitabımın kahramanı Eylül, olmayan kızım gibi. Yazdıktan sonra defalarca okuduğum ve çok sevdiğim bir öykümdü. Yayınevine gönderirken de içim çok rahattı. O basılı haliyle elimde tuttuğumda insanın hayaline kavuşmasının verdiği doyumsuz mutluluğu iliklerime kadar hissettim sanırım.

Kitabınız çocuklar için soyut olan bir deyim konuyu alıyor. Deyimi seçerken ve öyküyü yazarken nelere dikkat ettiniz?

Öyküm bir Erdoğan Ergin Atölyesinden çıktı. Konumuz deyimlerdi. Deyimi seçerken dikkat ettiğim tek şey anlamının eğlenceli ve olumlu olmasıydı. Yazarken de kalemimin esprili akmasına dikkat ettim. Çocuklar okurken ve dinlerken eğlenerek deyim anlamını öğrensinler istedim. Kelime sayısını uzun tutmamaya ve öykü yazımında kullanılan “üçün kuralı”nı uygulamaya çalıştım. Çocuklardan, meslektaşlarımdan ve ebeveynlerden gelen dönütlere baktığımda da amacıma ulaştığımı görüyorum. Bu da beni çok mutlu ediyor.

Okul öncesi öğretmeni olduğunuzu biliyoruz. Alanınızın çocuk öyküsü konu seçiminde kolaylık sağladığını söyleyebilir miyiz?

Mesleğimin bu konuda avantaj sağladığı doğrudur. Öykümü yazarken o yaştaki çocukların neleri sevdiğini, nelerden keyif aldığını, onları neyin eğlendirdiğini bilmek kalemimin akıcılığını kolaylaştırıyor.

Yazmaya başlamadan önce bir şeyler yapar mısınız? (Mesela yürüyüş yapmak, resim çizmek gibi)

Yazmaya başlamadan önce belli bir ritüelim yok aslında. Eğer konum belliyse o konu ile ilgili araştırma yaparım. Beni en çok tetikleyense heyecan duygusu. Konuyu birkaç gün sadece düşünüyorum. Bende yarattığı duyguya, düşündüğümde aklıma gelen eğlendirici noktalara odaklanırım. Aklıma gelenleri de mutlaka not alırım. Ve bu genelde uykuya dalma sırasında gelir ve üşenmeden hemen kalkıp yazarım. Kendimi hazır hissettiğimde de yazmaya başlarım.

Çocuklarla kitap söyleşileri yaptığınızı biliyoruz. Bu etkinliklerde nasıl çalışmalar yapıyorsunuz. Paylaşmak istediğiniz bir anınız var mı?

Kitabımla ilgili yayınevi ile sözleşme imzaladığım andan itibaren bunun için çok kafa yordum. Önce öykümün şarkısını hazırladım. Hazırladığım şarkıyı ukulelem ile çalmak için çok çalıştım. Sonrasında çocuklar için kitap ayrıcı hazırladım. Ayracın kitabın kendisini yansıtması çok önemliydi. Uçlarına ziller takarak "etekleri zil çalmak" deyimini daha bir vurguladım. Kitabımın kahramanı Eylül'ün bebeğini arkadaşım ördü ve bu etkinlik sırasında çocukların çok ilgisini çekiyor. En çok hoşlarına giden kısmı ise hikâyeyi anlatmaya başlamadan önce zilli eteğimi takmam.

Çocuklarla birçok anı biriktirdiğim doğrudur ama spesifik bir anı gelmedi şu an için aklıma. Hafızama kazınan hayran hayran izlemeleri ve dikkatlice hikâyeyi dinlemeleri.

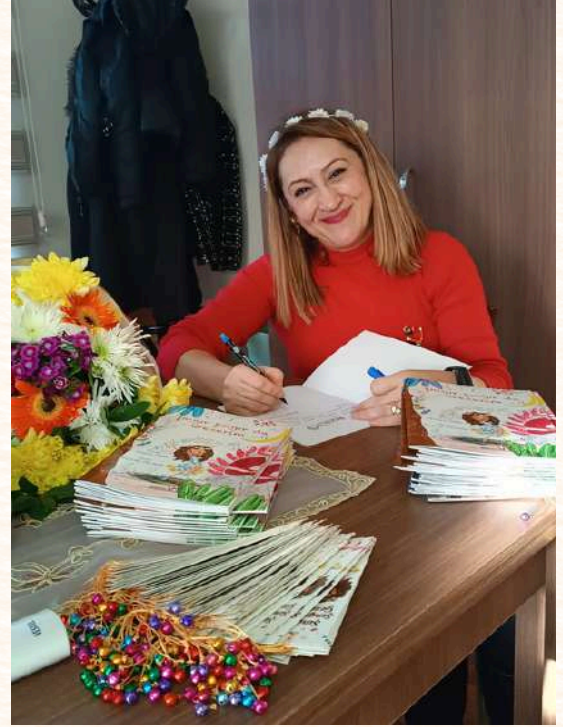
Çocukken çok sevdiğiniz, aklınızda kalan bir kitap var mı?

İlkokulda Mümtaz Zeki Taşkın'ın Ülkü Öğretmen kitabı beni en çok etkileyen kitaplardan birisidir. Belki en büyük hayalim olan öğretmenlik mesleğini o kitap sayesinde bulmuş olabilirim. Kitabın sonu çok hüzünlüydü. O yaşta ağladığımı hatırlıyorum. Aklıma geldikçe de içim burkular. Belki de o sebeple kitapların sonlarının eğlenceli olmasına çok dikkat ediyorum.

Son olarak çocuklar için kitap yazmaya başlamak isteyen birine ne tavsiye etmezsiniz?

Ne tavsiye etmem? İlginç bir soru oldu. Her şeyden önce ben oldum dememeli. Yazarım nasıl olsa yeteneğim var diye düşünmemeli. Çocuk kitabı yazmak kolay, altı üstü 3-5 sayfa değil mi dememeli. Konu ile ilgili bildikleriyle yetinmemeli. Nasıl olsa zamanı gelince yazarım deyip kalemi elinden bırakmamalı. Yazmak hele ki çocuklar için yazmak asla hafife alınmaması gereken bir konu.

Son söz olarak bana Lokum Dergisi okuyucuları ile tanışma şansı verdiğiniz için sizlere çok teşekkür ederim. Bu ailede olmaktan büyük mutluluk duyuyorum. Nice güzel başarıların Lokum Dergisi ile olmasını temenni ediyorum.

Minik Ateş Böceği

Derya ÖZGENÇ

Minik ateşböceği gezinirdi kırlarda
Ama sabırsızlanırdı uçmak için havada
Kanatları çıksaydı hem uçar hem parlardı
Ama yerde gezinirken kimse farkına
varmazdı
Bir gün gürültücü cırcır böceği akıl verdi
yavruya
Eğer uçmak istersen yavaşça tırman da şu
ağaçtan yükseğe
Aç kanatlarını özgürce
Ateşböceği çok sevindi bu öneriye
Uğraştı da uğraştı çıkmak için yükseklere
Ağaç dalından bakınca yavruyu korku sardı
Ama uçabilmek için cesur olmak lazımdı
Kapattı gözlerini attı kendini aşağıya
Tam düşmek üzereyken cırcır böceği yetiştirdi
imdadına
Gülümsedi ve dedi ki : Her söylenene inanma.
Parlamak ve uçmak istersen güven içindeki
duyguya
Ne kadar çalışsan da vakti gelmediyse eğer
ulaşamazsın başarıya.

Çocuk Edebiyatında Nitelik

Köşe Yazısı

DİDEM ÖZKAN

Nedir çocuk edebiyatı? Çocuk edebiyatı denilince yalnızca minik okurlarımıza yönelik metinler mi gelir akla? Yoksa çocuk edebiyatı eserleri hayal gücümüzü kanatlandırıp karakterlerin temelini atan ya da kültürel zenginliklerimizi aktarmamızı sağlayan keyifli dünyaların kapılarını aralayan araçlar mıdır? Hem eğlendirici hem de keşif niteliği taşıyan araçlar hem de...

Öyküler, şiirler, şarkılar, tekerlemeler, masallar, parmak oyunları ve bu sayımızda üzerinde durduğumuz fabllar vs. Tüm çocuk edebiyatı ürünleri çocuklarımıza değerlerimizi, empatiyi ya da eleştirel düşünmeyi öğretirken bambaşka dünyaların kapılarını da aralamakta diye bir giriş yapmak isterim yazıma. Sonra da sadece çocuklara mı katar tüm değerleri, bundan bahsetmek isterim kısaca.

Ben hiçbir zaman çocuk edebiyatının küçük yaşlar için yazılmış öyküler ya da masallardan ibaret olduğunu düşünmedim. İnsan ruhunun en saf, en meraklı ve en keşfetme yoğunluğu yaşadığı dönemde; çok derin anlamlarla karşılaşılan bir alandır aslında çocuk edebiyatı.

Bundandır ki çoğu resimli çocuk kitabının yetişkinler için olduğunu bile savunurum 😊 Örneğin: baş ucu kitabım olan, Antoine de Saint-Exupery'nin kaleminden Küçük Prenses... Bir çocuğun gözünden yetişkin dünyasını sorgularken; sevgi, dostluk, sorumluluk, vs. üzerine bizlere de çok derin mesajlar vermiyor mu?

Tabii, çocuk edebiyatından bahsederken nitelikli çocuk edebiyatı unsurunun altını kalın puntolarla çizmek gerek. Elbette ki her yazılan esere saygımız sonsuz lakin hepsinin nitelikli çocuk edebiyatı eseri olduğunu söylemek doğru olmaz. Dilinin yalın, öz ve derinlikli olması çok önemlidir mesela. Hayal gücünü kısıtlamadan kanatlandırıp uçurması, kültürel değerleri taşıması, sakıncalı bazı unsurlar taşımaması, vb. birçok kriter sıralayabiliriz. Tüm bunlara dikkat edilmeli ki çocuklar eğlenirken dünyayı da tanıyabilsin, farklı kapıları aralayabilsin. Pek tabii, bazı yetişkinler de... 😊 Özellikle erken çocukluk dönemi çocuk edebiyatı denilince ise resimlerin, görsellerin etkisini asla unutmamalı. Çünkü bu dönemde, metinleri tamamlayan ve onlarla çocuk arasında köprü kuran unsur o görsellerdir. Bu yüzden resimli çocuk kitaplarındaki görseller çocukların hayal gücünü destekleyebilmeli ve okuma sevgisini pekiştirmelidir.

Son yıllarda ise hayatımızın birçok alanında olduğu gibi Lokum Dergimizde de gördüğümüz üzere çocuk edebiyatını da teknolojiden bağımsız düşünmek imkânsız. E-kitaplar, e-dergiler, interaktif hikâyeler gibi araçlarla çocuklarımıza çok geniş bir yelpaze sunuluyor. Ancak dikkat edilmesi gereken hususlar bu alan için de geçerli. Hatta belki de daha fazlası.

Çocuklarımızın her birinin birer hayalperest, kitapların da taşınabilir öğretmenler ya da dünyalar olduğunu unutmadan gösterilmeli bu özen. Çünkü, çocuk edebiyatı bir eğlence aracı olmanın çok ötesinde oldukça değerli ve derin bir eğitim ve gelişim platformudur.

Unutulmamalı ki her bir hikâye, bir çocuğun hayal gücüyle sulanan bir ağaç...

Balımı Kim Aldı?

Erdoğan Ergin

Belki bir arıydı,
Masamdan izinsiz alan balı.
Ya da karıncalar
Taşımışlardı, doyurmak için karınlarını.
Camdaki kumru da olabilir,
Bahçedeki çiçeklere geri vermiştir.
Boz ayı da gelmiş olabilir
Uzak ormanlardan kokusunu alivermiştir.
Kedim Mırmır, köpeğim ZırZır değildi,
Onların oyundu derdi.
Tavşanı görmüştüm bahçede oynarken
O da tercih etmezdi balı aynı ben.

Sayfa Sayfa Büyüyen Çocuklar

Köşe Yazısı

MAHİDE UYSAL

Bir çocuğun gözlerindeki sınırsız merakı ve dünyayı keşfetme isteğini fark ettiğiniz o an, hayatın ne kadar anlamlı olduğunu yeniden hatırlarsınız. Onlar tıpkı birer tohum gibidir; neyle beslerseniz, o yönde filizlenir. Şüphesiz kitaplar bu filizlenme sürecinde en güçlü destekleyicilerimizden biridir.

Fakat hangi kitap?

Çocuğun eline geçen her kitap, onun dünyasına ışık tutar mı? İşte tam da burada, ebeveynlere düşen sorumluluk devreye girmelidir. Erken çocukluk döneminde doğru kitap seçimi, yalnızca çocuğa keyifli bir okuma deneyimi sunmakla kalmaz; çocuğun hayal gücünü genişleten, empati becerisini geliştiren, dil yeteneklerini pekiştiren, ebeveyn ve çocuk bağına güçlendiren adeta bir köprü görevi görmüş olur.

Peki, bu köprüyü sağlam kurmak için nelere dikkat etmeli?

İlk olarak, çocuğun yaşına uygun kitaplar seçmek önemlidir. 0-3 yaş arasındaki çocuklar için dokunulabilir, renkli ve dayanıklı kitaplar harika bir başlangıç olacaktır. Bu tür kitaplar, yalnızca görsel algıyı geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda çocuğunuzun keşfetme içgüdüsünü de besler. 4-6 yaş döneminde ise çocuğunuzun basit hikâyeler ve eğlenceli karakterlerle tanışma zamanı gelmiştir artık. Öykülerin yalnızca eğitici olması gerekmez; çocukların ilgisini çekecek ve onlara keyif verecek merak duygularını uyandıracak hikâyeler, okuma sevgisini kazandırmanın ilk adımı olabilir.

Ebeveynler olarak kitap seçiminde zaman zaman "öğretici" içeriklere yönelme eğiliminde olabiliyoruz. Ancak kitaplar her zaman bir çıkarım vermek zorunda değildir. Bazen bir kitap, yalnızca eğlendirmek onları şaşırtmak ya da hayal kurma becerilerini desteklemek için de okunabilir. Bu basit ama etkili anlar, çocuğunuzun dünyasında derin ve anlamlı izler bırakabilir.

Kitap okuma sürecinde bir başka etkili husus, etkinliği mutlaka bir rutine dönüştürmek olmalıdır. Çocuğunuzla birlikte bir hikâyeyi keşfetmek onun yalnızca kitaplara değil, size olan bağına da sınırsız güçlendirecektir, Sevgili Okurlar. Birlikte kitap okurken kurulan o sıcak atmosfer, kelimelerin ötesinde çok daha büyük bir anlam taşır. Kitap okurken ses tonunuz, duygularınız, jest ve mimikleriniz, kitabın dünyasına duyduğunuz heyecan, çocuğunuzun bu dünyaya adım atmasını kolaylaştıracak; öyküye olan ilgisinin devamını sürdürecektir.

Bunun yanı sıra, çocukların okudukları hikâyeler üzerine konuşmak da öğrenme sürecini derinleştirir. Bir karakterin neden belirli bir şekilde davrandığını, hikâyenin ve olayın sonunda ne olduğunu tartışmak, çocuğunuzun eleştirel düşünme becerisini geliştirmesine önemli ölçüde katkı sunacaktır.

Her çocuk kendi eşsiz hikâyesini yazmak için burada. Doğru kitaplar, onun bu hikâyeyi yazarken en yakın dostları olacaktır. Ve bu dostları seçmek, ebeveynlerin sevgi ve emek dolu ellerinde şekillenecektir elbette. Halide Edib Adıvar'ın dediği gibi: "Bir kitap bir hayata bedeldir." Çocuğunuza vereceğiniz her kitap, onun hayatında iz bırakacak küçük ama önemli bir adım olacaktır.

Unutmayın, kitaplar çocukların dünyalarına dokunmanın en etkili yoludur. Ve hayal gücüyle büyüyen bir çocuk, hayatın her alanına kök salacak güçlü bir ağaca dönüşecektir.

Gücüm Hayalimden Geliyor

Köşe Yazısı

NURAY TAŞCI

90'lardan bir kış günü... Sobanın üzerinde ısınan güğümün kapağında oluşan buhardan aşağı doğru süzülen su damlacığının sobaya değdiği anda çıkardığı o ses. Cızzz... Hatırladınız mı bu sesi? Belirli aralıklarla odadaki seslere ritim tutan...

Aynı odanın bir tarafında ayaklı dikiş makinesinin tıngır mıngır sesi... Bilir misiniz bu dikiş makinesini? Hani iki ayağınızla aşağı yukarı aynı ritimde hareket ettirilen. Bakın işte, bir eliyle makinenin üstündeki yuvarlak kısmı çevirirken diğer eliyle de dikimi yapılan kumaşı ileri geri hareket ettiren annemi görüyorsunuz değil mi? Adeta ritimle dans etmiyor mu? 😊

Radyoda çalan müzik, sobadan çıkan sesler, nergisin odayı saran kokusu, dikiş makinesi eşliğinde dans... işte bizim sanat atölyesi evimiz... Bir süre sonra radyoda çalan müzik sesi giderek azalıyor ve işte en sevdiğim program başlıyor. Radyo Tiyatrosu!..

Oyuncaklarımla oynarken kendimi o tiyatronun içinde buluyorum. Anlatımlar, ses tonları, olayların nerede nasıl geçtiğini o kadar güzel canlandırıyorum ki hayalimde. Onlarla birlikte merdivenden çıkıyor, soluk soluğa kalıyor, telaşlanıyor, duyuyor, kokluyor ve hatta görüyorum. Duyulara hitap eden bir süreç... Çocukluğum, çocuk yanımla, çocuk ruhum... Şimdi şimdi farkına varıyorum ki ben aslında okula başlamadığım o günlerde böyle tanışmışım tiyatroyla ve edebiyatla. Benim zihnimdeki ve ruhumdaki çocuk edebiyatıyla...

Yaratıcı düşünme becerilerinin, hayal gücünün desteklenmesine vesile olan "Radyo Tiyatrosu"nun benim üzerimdeki etkilerini de bir eğitmen olarak çok rahatlıkla görebiliyorum. Kendi üzerimde deneyimlediğim bu kazanımı ebeveynlere, eğitmenlere de önermemek mümkün değil. Gelişen ve dönüşen dünyanın dijital imkânlarını fırsata çevirmeyi başardığımız süreçte radyo tiyatrosunu çeşitli platformlarda görebiliriz. Mesela günümüz teknolojisinde telefonlarımızdan dinleyebileceğimiz "podcastler". Hikâye odaklı podcastler; anlatımları, ses efektleri ve kurgusal canlandırmaları ile radyo tiyatrosunun modernize edilmiş hali olarak karşımıza çıkmaktadır. Üstelik geçmişte üretilen radyo tiyatrolarına bu platformdan ulaşım nostalji yolculuğuna da çıkabilirsiniz. Bununla birlikte eğitmenlerin ve ebeveynlerin kolaylıkla ulaşabileceği eğitim platformları da bulunmaktadır. "EBA" da ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan projelerde yer alan öykü materyalleri de günümüzün örneklerinden biridir. Bu öyküler sesli kitap olarak, dijital ortamda profesyonel seslendirme sanatçıları tarafından seslendirilmektedir. Öykülerin efektlerinin kullanıldığı bu tarz sesli kitaplar da radyo tiyatrosuna alternatif dijital materyallerdendir.

Şüphesiz sizlerin de önereceği başka örnekler vardır. Tüm bu örnekler belki de yıllar sonra başka bir çocuğun hayatına dokunmanıza vesile olacaktır. Kim bilir belki "o" da bir gün bir köşede yazar olarak çıkacaktır karşınıza. Çocuk gibi olup çocuk gibi kalmanız dileğiyle...

Masallar

Köşe Yazısı

AZİZE KÖSE ARSLAN

Masalların hamuru hayallerdir. Sözel mirasın değerli öğelerinden biri olan masalların önemi her geçen gün daha da fazla anlaşılmaktadır. Bir dönem yoğun olarak dilimize dolanan Avrupa klasik masallarının çok ötesinde bir zenginliğe sahip olan şark ve Anadolu masallarının barındırdığı güzellikler yeni yeni keşfedilmektedir. Bu masalların değeri; önemi fark edildikçe eğitime, dolayısıyla hayatımıza, daha fazla nüfuz etmeye başlayacağı öngörülebilir. Çoğu anonim olan masallar, yüzyıllar öncesinden günümüze güçlü bir şekilde varlığını korumayı nasıl başarmıştır? Bu edebi türün varlığını sürdürebilmesi anlatıcılarla mümkün olmuştur elbette.

Her masal ana hatları ile konu bütünlüğünü korumakla birlikte her anlatıcının elinde ve dilinde başka bir şekil alır. Lezzetlenir, renklenir ya da nispeten yavan kalır. İşte anlatıcının rolünün önemi burada başlar.

Anlatıcılık bir sanattır. İnsan hayal edebilir ve insan beyni bu hayali gerçek gibi algılar. Anlatıcılık birine bir şeyi anlatarak gördürme, hissettirme sanattır. Örneğin ben burada şu anda sizlere bir masal anlatırken siz aynı anda hem köknar ağacının altında, hem bir ceviz kabuğunun içinde ya da bir dağ köyünde, belki bir devin cebindeki katlanmış işlemeli bir mendilin arasında ya da turuncu; yeşil uzak bir gezegende hatta belki bir mağaranın girişinde öylesine kendi kendine bitivermiş bir altın başak otunun karşısında olabilirsiniz. Hayal etmek ve hayal ettirmek insanın yeteneğidir. Anlatıcılık da bu yeteneğe dayalı bir sanattır.

Masalda bir yol vardır. Masaldaki ana karakter ve anlatıcı vasıtasıyla dinleyen bu yolculuğa çıkar. Bu bazen gerçek bir yolculuktur, karakter gerçekten bir yolculuğa çıkar. Bekli bir yol ayrımına gelir, bir seçim yapar, karar verir ve yola o şekilde devam eder. Dağlar tepeler aşar, az gider uz gider, dere tepe düz gider, biz de peşi sıra gideriz. Bazen de içsel bir yolculuk vardır masalda ve karakter ile masalın sonuna geldiğimizde biz de bir şekilde bu içsel yolculuğu yaşamış oluruz. Anlatıcı, bizi bu yolculuğa çıkararak ve her adımda bize eşlik edendir. Masallar hayallerden doğar ve anlatıcının dilinden dinleyicisinin gönlüne taşar. Dinleyenin düşleri ile beslenir, nesilden nesile anlatılarak varlığını sürdürür. Hamurunda hayaller vardır. İyi bir anlatıcının elinde özenle yoğurulur, dimağında mayalanır. Gün gelir yine bir anlatıcının dilinde yeniden doğar.

Sonra ne mi olur? Masal bu ya, gökten üç elma düşer. Biri bana, biri anlatıcıya, biri de Lokum Dergisinin tüm sevgili okurlarına...

